DE STIP.

december 2021

Wonen en landschap

Aan "Dunninks weggie"

op de horizon:

STAPHORST

GW298 e.o.

Kans voor houtsingellandschap de streek
Uniek gebied krijgt wat het verdient

Voor wat hoort wat
De families Slager, Heide, Kuiper en Mulder slaan de handen ineen
"Wij willen het landschap maken".

[redacted] **van BURO STAD EN LAND uit MEPPEL:**
Ontwikkelen met respect voor het verleden

In samenwerking met:
[redacted][t]adviesbureau

BURO STAD + LAND

Fantastisch landschap kan nóg mooier!

Boerderijlinten aan beide kanten van De Diek en de aangrenzende houtsingels. Elzensingels volgen de steeds dichter bij elkaar komende kavelgrenzen, eikenlanen de historische dwarswegen. Door de structuurbeplanting vindt een geleidelijke overgang plaats van de besloten boerderijerven naar de open landschappen ter weerszijden van de laatste ontginningsas. De boerderijen staan vlak naast en achter elkaar.

Staphorst

het landschap van zwarte elzen en zomereik

Voor kenners één van de mooiste landschappen van Nederland. Het elzensingellandschap van Staphorst. Sommigen razen er achteloos langs. Van Zwolle naar het noorden. Of vice versa. Over de A28. Als een rauwe streep er dwars doorheen getrokken. Honderden elzen en eiken vormen hier in lange rijen opgesteld de bewakers van een oeroud, uniek cultuurlandschap. In het verlengde van elkaar maken zij de coulissen die de kleinschaligheid en het bijzondere karakter van dit gebied versterken. Een beschermend biotoop voor vogels, vleermuizen, hazen, konijnen en reeën. Aan de voet voorzien van de meest uiteenlopende soorten wilde planten. Ooit bedoeld als erfscheiding, de grens tussen kavels van soms 15 en een andere keer 30 meter brede weilanden. Geriefhout ook. Leveranciers van gereedschapsstelen en brandhout, toen prikkeldraad nog niet bestond. In deze Stip presenteren wij een plan voor behoud, herstel en ontwikkeling van een fantastische landschap.

Buro Stad en Land

Belvedère-gebied

Staphorst is naast een cultuurhistorisch rijk landschap óók een dynamisch landschap. Als je de kaart van begin 20e eeuw vergelijkt met het kaartbeeld nu, zie je dat Staphorst forse ontwikkelingen heeft doorgemaakt. Het dorp is aanzienlijk in omvang toegenomen en heeft zich ook buiten het lint uitgebreid. De kavels zijn breder geworden en de elzensingels in aantal en omvang gereduceerd. Wie door het gebied gaat ziet dat ook op een lager schaalniveau de veranderingen zijn ingezet. De laatste jaren zijn karakteristieke (bij)gebouwen gesloopt. Boerderijen hebben hun agrarische functie verloren. Zij hebben plaatsgemaakt voor wonen, autobedrijven, horeca of fitness. En ook de details in het landschap nemen af. Het kenmerkende streekeigen kleurgebruik en de karakteristieke erfinrichting bepalen helaas steeds minder het beeld in het lint.

In de toekomst zullen de veranderingen onverminderd doorgaan. Er zal ruimte nodig zijn voor woningbouw en bedrijvigheid, meer boerderijen zullen hun agrarische functie verliezen en om hergebruik vragen. Daarnaast zal ook in de toekomst de vraag naar nieuwe woningen, voor de opvang van de eigen groei, blijven bestaan. Vanwege de unieke cultuur-historische betekenis van het gebied is Staphorst aangewezen als Belvedère-gebied. In de nota Belvedère (1999) is het rijksbeleid neergelegd over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. Centrale doelstelling van de nota is dat de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend wordt voor de inrichting van de ruimte in ons land. In het kader van de Nota Belvedère zijn de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden en steden in Nederland op de kaart gezet. Staphorst is één van deze gebieden.

Deze aanduiding betekent niet dat het gebied als museumdorp moet worden gezien. Staphorst is een levend landschap waar de ontwikkelingen door moeten kunnen gaan. Maar met de bijzondere waarden van het gebied moet zorgvuldig met de ontwikkelingen wordt omgegaan.

Het gaat bij Belvedère dan ook nadrukkelijk niet om behoud, maar om behoud door ontwikkeling. Je niet alleen richten op het verleden, maar vooral ook op de toekomst.

Hoe kunnen wij zorgen dat de waarden van het verleden voor de toekomst behouden blijven en daarin een nieuwe betekenis kunnen krijgen, zonder het gebied ‘op slot' te willen doen?

"NOU, GEWOON. 'T IS GOED HIER".

Staphorst is ook weer een heel gewoon dorp op de grens van Overijssel en Drenthe. Bekend als kerkelijk, daardoor soms als behoudend en opmerkelijk bestempeld. Trots is de Staphorster vooral. Op z'n eigen cultuur. Ik vroeg er één wat hij nou zo bijzonder aan Staphorst vindt:

"Nou, gewoon. 't Is goed hier, omdat we het graag samen doen".

Een hechte gemeenschap is het ook. Eigengereid. De meeste mensen zijn er geboren en getogen. En wonen er vaak van wieg tot graf. Maar de bevolking groeit. En wil er ook héél graag blijven. Huizen staan er niet lang te koop. Af en toe wordt er weer eens nieuw gebouwd.

De woningmarkt staat overal onder druk. Ook in Staphorst. Doorstromen is moeilijk. Helemaal in je eigen dorp. Starten is al helemaal lastig.

Wij hebben een plan.

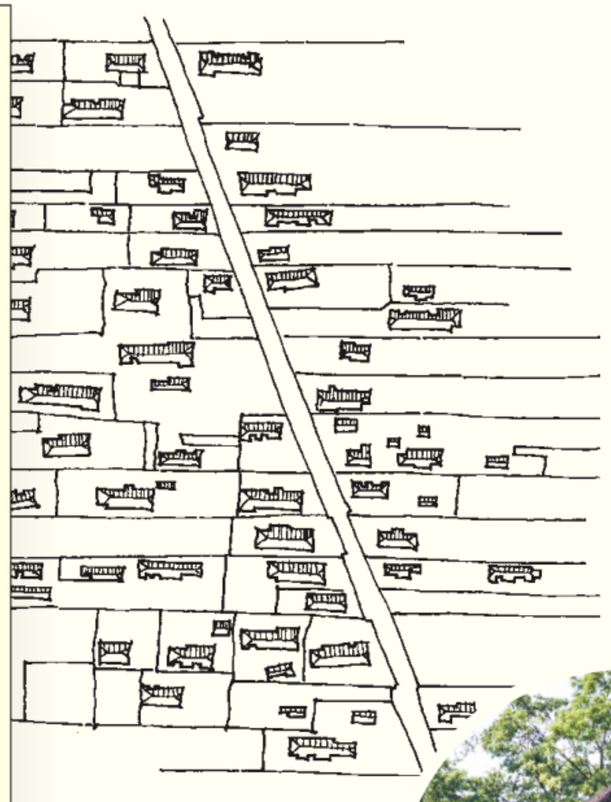
BURO STAD LAND

Staphorst
op de bres voor eigen landschap

Een bedrag van rond de 1,3 miljoen euro is nodig voor de uitvoering van het project langjarig landschapsbeheer Staphorst om zo de voor Staphorst karakteristieke elzensingels te kunnen behouden.

In een tijd waar de gemeentelijke begroting vraagt om iedere euro om te draaien windt financieel wethouder Lucas Mulder er geen doekjes om. „In de ‘Staphorster methode’ is het uitgangspunt dat we mens en landschap meer met elkaar verbinden", aldus Mulder. „Daarom betrekken we bewoners en gebruikers van het gebied nauw bij de ontwikkeling en de uitvoering van de plannen. Het belang dat mensen en organisaties zelf ervaren bij landschap en landschapselementen, zoals de voor het Staphorster landschap karakteristieke elzensingels, is voor Staphorst bijzonder. Dat willen wij vertalen naar een bereidheid om te doneren aan het behoud en onderhoud ervan”.

26-09-19 De Stentor

BOSSIES AN DE DIEK

KENMERKEN WAARDEVOL DORPSGEZICHT

De lintdorpen Staphorst en Rouveen hebben vanouds een aantal bijzondere visueel ruimtelijke kenmerken:

- de zeer smalle verkaveling van de erven en de Oude Rijksweg en de Gemeenteweg die daar dwars overheen zijn gelegd
- de boerderijen die vlak naast en achter elkaar liggen, volgen de richting van de verkaveling en niet die van de weg
- de groepering van een aantal erven in een buurtschap met een gemeenschappelijke
- toegang
- de kleine gebouwtjes op het voorerf zoals bakhuis, kippenhok en het melkrek tegen de gevel
- een bescheiden siertuin in combinatie met een nutstuin op het voorerf
- de felgekleurde hekjes, hekwerken en weidehekken
- de hoog opgaande beplanting langs de kavelgrenzen (elzensingels)
- de strak geschoren hagen (in combinatie met hekwerken)
- de hoog opgegroeide fruitbomen in de voortuin
- de belangrijke betekenis van de voordeur voor de inrichting van het erf: omdat de deur niet in het midden van de voorgevel is
- geplaatst, is de voortuin asymmetrisch ingedeeld
- het groene karakter van de voorerven: verschillen in hoogte van beplanting tussen de hoge bomen, middelhoge bomen, de struiken, hagen, hekjes en hekwerken en de vaste planten en eenjarigen.

'wonen in het groen, 750 meter nieuwe elzensingels, een grote nutstuin én veel streekproducten'

wát zijn we van plan dan?

Vier families aan de Gemeenteweg. Zij willen hun huidige agrarische bestemming opgeven en deze naar een woonbestemming omzetten. Milieutechnische beperkingen komen daardoor te vervallen. Slager wil het agrarisch bedrijf verplaatsen naar het buitengebied.

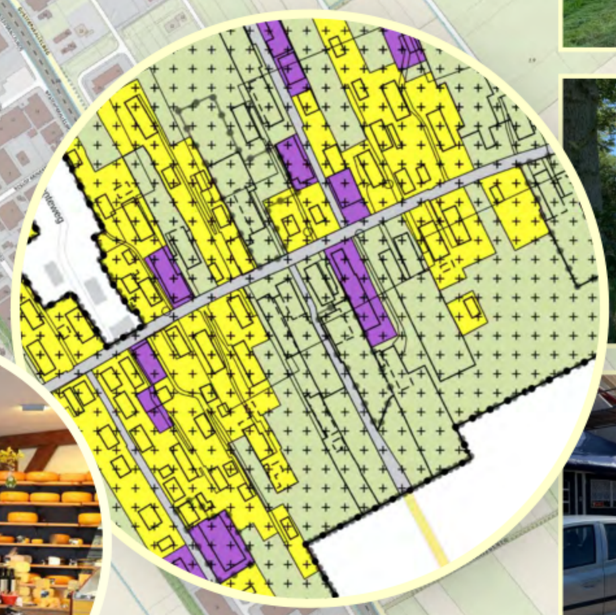
Het open-plekkenbeleid onderschrijft de mogelijkheid (onder voorwaarden) om maximaal vier boerderijen achter elkaar te bouwen aan de steeg. 8 nieuwe woonbestemmingen willen we voorzien. Vrijstaand of twee-onder-éénkap. Daarbij houden we rekening met behoud van de ruimtelijke kwaliteiten, zoals omschreven in Belvedèrenotitie en de Beleidsnotitie ‘Open plekken Staphorst' en worden extra inspanningen voor ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit doorgevoerd.

Het cultuurhistorische groene karakter vormt de basis. We willen ruim 750 meter elzensingels herstellen, conform kaartbeeld 1930. Én we maken een fantastische klassieke openbaar toegankelijke fruittuin van zo'n 2.500 m2 met hoogstambomen van oude fruitrassen. Een echt woon- en gebruikspark, met bankjes, een goede ontsluiting, veel natuur, en groen, een verkooppunt voor Staphorst, met ambachtelijke streekproducten, ook van andere Staphorster ondernemers, voor iedereen!

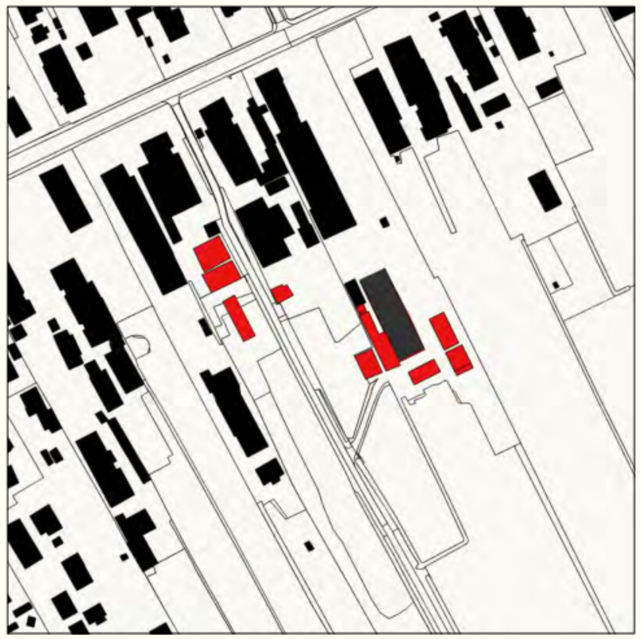
BURO STAD LAND

nutstuin

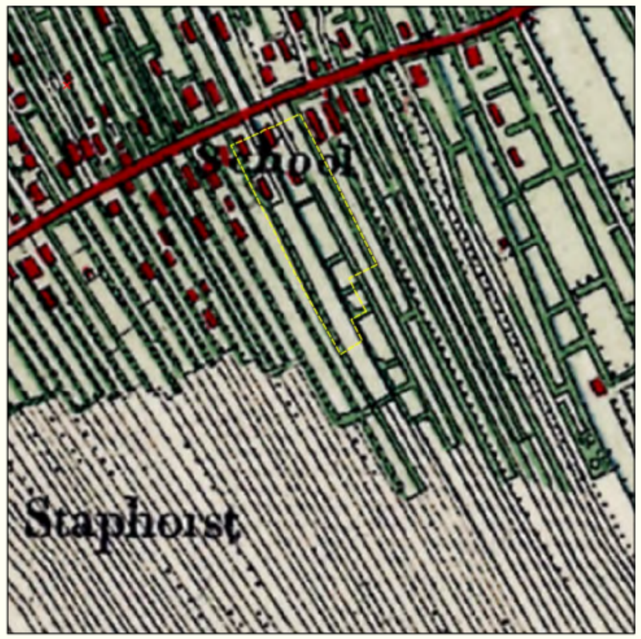
oosterweg

PLAN

1:2000

te slopen opstallen

wensbeeld 1930: terug te brengen elzensingels

3D impressie

VERSCHILLENDE VOLUMES
IN SCHUURARCHITECTUUR (NTB)

Het zijn nog eerste ideeën. Wij verwachten dat het kansrijk is. Maar er moet nog veel bedacht worden. De architectuur mag vernieuwend zijn. Niet historiserend. Het huidige tijdsbeeld moet ook later kunnen worden herkend. Daardoor worden bestaande, (monumentale) boederijen nog prominenter. Maar wel binnen de kaders van de Ruimtelijke atlas en Welstandsnota.
Bij eigentijdse nieuwbouw kan worden aangesloten op de Staphorster stijl. Nokken min of meer haaks op de weg, een asymmetrische voorgevel, lage goten, ingesneden bouwvolumes of bijzondere dakkapellen kunnen bijdragen aan een herkenbare vorm die toch nieuw is. De nieuwe bouwvolumes aan De Streek zijn eigentijds en harmoniëren met de bestaande bebouwing in de directe omgeving. Daarbij worden we geïnspireerd door de gepotdekselde stallen en andere houten bijgebouwen tussen en achter de boerderijen.

De Stip, op de horizon Staphorst

door:

BURO STAD + LAND

advies en inrichting
landschap en openbare ruimte

[redacted]

in samenwerking met [redacted]